

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

INHOUD: Aankondiging van de Maandvergaderingen. p. 61. — Nieuw lid. p. 61. — Voor de Jeugdeden. p. 61. — De Natuur in, p. 61. — Verslag van de Algemene vergadering te Sittard op 29 Mei 1950, p. 61. — F. H. van Rummelen met medewerking van F. F. E. van Rummelen. Erratica in de loessoiden van Ransdaal. p. 64.

AANKONDIGING VAN DE MAANDVERGADERINGEN.

te Maastricht op Woensdag 5 Juli om 6 uur n.m. in het Museum.

Hieraan gaat vooraf een algemene vergadering, waarin de kascommissie verslag zal uitbrengen over het financieel beleid van de penningmeester in 1949.

te Heerlen op Woensdag 12 Juli om 7 uur in de R.K.H.B.S.

NIEUW LID.

W. Buck, Hoofd der School,
Pricksteenweg, Bleijerheide-Kerkrade.

VOOR DE JEUGDLEDEN.

Vergadering in het Natuurhistorisch Museum
op Woensdag 12 Juli om 6 uur n.m.

DE NATUUR IN.

Maastricht. Op Zaterdagmiddag 15 Juli zal een unieke boottocht per Januhudi gemaakt worden over de Maas, kanaal Luik-Maastricht en het Albertkanaal rondom Groot Maastricht.

Deze tocht biedt vele verrassende en ongekende uitzichten op het Limburgse en Belgische landschap en stelt de passagiers bovendien in staat de geologische bouw van de ondergrond van Maastricht aan diverse profielen te toetsen; Dr. van der Waals, geoloog uit Heerlen, zal explicatie geven.

Ten behoeve van de grensformaliteiten is opgegeven van naam en adres absoluut noodzakelijk; men gelieve deze ten spoedigste te doen, in ieder geval vóór 12 Juli a.s., hetzij per telefoon K 4400, 4174, hetzij door opzending van een visitekaartje aan het museum.

Kosten f 2.00 p. p.; introductie van huisgenoten boven 15 jaar toegestaan, voor zover er plaatsen beschikbaar zijn.

Vertrek om 2.45 vanaf het Stadspark; terug om 7 uur. Aan boord is gelegenheid een verversing te gebruiken.

Heerlen. Zaterdag 22 Juli a.s. excursie naar 't dal van de Rode Beek tussen Schinveld en Susterseel, onder leiding van Dr. M. Bruna. Mooie wandeling door de Zelfkant op grens van zandheuveld met grindlagen (Tertiair) en laagveen in het dal. Bij de Etsenradermolen interessante strook hoogveen met belten en veel gagel. Verder mooie moerasflora.

Vertrek van Heerlen per L.T.M.-bus naar Schinveld om 15.25; terug te Heerlen om 20 uur. Standplaats bus op Stationsplein; retour Schinveld nemen. Hoge schoenen gewenst.

VERSLAG VAN DE ALGEMENE VERGADERING TE SITTARD OP 29 MEI 1950.

Aanwezig de dames Minis-van de Geyn, Bels-Koning, Janssen, Chambille, Willemse-Widderhoven, Dresen en de heren van Rummelen, Wassenberg, Kruytzer, Geurts, pater van Summeren, Paulussen, Coonen, van Acker, Schoenmakers, Thewissen, Willemse, Cremers, Grégoire en Willemse.

In zijn openingswoord richt de waarnemend voorzitter de heer F. H. van Rummelen in het bijzonder een welkom tot degenen uit Sittard en omgeving, die van deze gelegenheid geprofiteerd hebben om ook eens een vergadering van het Natuurhistorisch Genootschap bij te wonen. Vervolgens brengt de heer van Rummelen een groet over van de Voorzitter, Rector Jos. Cremers, die vandaag met heel zijn hart onze vergadering en excursie in de omgeving zijner jeugdijaren volgen zal.

Berichten van verhindering zijn binnengekomen van de burgemeester van Sittard, van Dr Bruna en de heer Offermans, beiden uit Heerlen.

„Met weemoed gedenken wij...”, aldus de Voorzitter, „de leden die ons sinds de vorige jaarvergadering door de dood zijn ontvallen. Hun verscheiden heeft ons des te meer aangegrepen, omdat er zovele oude getrouwen onder waren, die vanaf de oprichting wel en wee van het Genootschap hebben meegemaakt. Van hen dienen in het bijzonder genoemd te worden de bestuursleden Grossier en Beckers; voorts de heer Houx, lid van de Commissie van Toezicht op het Natuurhistorisch Museum en de bijenspecialist de heer Rongen; zij gaven, ondanks het feit dat ieder van hen de 80-jarige leeftijd had overschreden, tot het laatst toe blijk van een grote activiteit en belangstelling. Ook met Majoor Rijk, die de ouderdom van 78 jaar bereikte, is een bekende figuur in ons Genootschap heengegaan. Met leedwezen gedenken wij verder het overlijden van Ir Frings en Mr Haex uit Heerlen en Mej. Dra Beljaars, alhier. Ook zij zullen in piëteitvolle herinnering bij het Genootschap blijven voortleven.”

Voor wat de bijzonderheden uit het verenigingsleven betreft, wil de Voorzitter thans het woord geven aan de secretaresse, Mevr. Dr H. Bels-Koning voor het jaarverslag over 1949. Het verslag luidt als volgt:

In 1949 bleef het Genootschap zijn gewone bloei en activiteit vertonen.

Het ledental veranderde weinig, n.l. van 608 op 613; er was echter een verloop van ruim 80 personen. Het gemiddelde aantal bezoekers op de maandvergaderingen te Maastricht blijft stijgen, n.l. van 38 in 1948 tot 42 in 1949; te Heerlen kwam men van gemiddeld 13 op gemiddeld 14.

In het bestuur hadden de volgende mutaties plaats: wegens vertrek naar Haarlem moesten wij in September '49 onze zeer actieve secretaris missen. Een woord van dank aan Drs R. Kofman voor alles wat hij voor het Genootschap gedaan heeft, zij hier van harte uitgesproken, alsmede de wens, dat het hem in zijn nieuwe omgeving goed mag gaan. (Applaus).

Op de algemene ledenvergadering van 5 October 1949 werd in deze bestuursvacature benoemd Mevrouw Dr H. C. Bels-Koning. Zij volgde Drs Kofman als secretaresse op.

Door de dood ontvielen ons de bestuursleden Beckers en Grossier; in de ontstane vacatures zal heden op de jaarvergadering voorzien worden.

Bij de vertegenwoordiging van ons Genootschap in de Commissie van Toezicht op het Natuurhistorisch Museum te Maastricht ontstonden 3 vacatures.

In de vacature Houx werd benoemd Dr G. W. A. Panhuysen; in de vacature Kofman Mej. Dra W. M. van der Mijl Dekker. Voor de vacature Beckers zal binnenkort een aanbeveling aan het College van Burgemeester en Wethouders te Maastricht gezonden worden.

Op verzoek van verschillende leden werd het aantal excursies in 1949 uitgebreid. De belangstelling hiervoor wisselde echter zeer sterk, zodat er soms 60 en soms ook slechts één deelnemer van de partij was. Het is nodig de kwestie van de excursies nader onder de ogen te zien en tevens te komen tot vorming van een kader van excursieleiders.

Evenals vorige jaren bestond er contact met de Belgische zusterverenigingen. Op een excursie van de Wetenschappelijke Vereniging van Limburg te Hasselt naar Kasteel Bockrijk was ons Genootschap vertegenwoordigd.

Over het zorgenkind van het Genootschap, de Sint Pietersberg, is het volgende te melden. In de Belgisch-Nederlandse Wetenschappelijke Commissie ter bescherming van de Sint Pietersberg is ons Genootschap vertegenwoordigd door twee leden. Er ontstond een vacature door het vertrek van Drs R. Kofman. Hiervoor werd benoemd Drs P. J. Bels.

De advies-commissie, ingesteld door Gedeputeerde Staten, waarin twee vertegenwoordigers van ons Genootschap zitting hebben, heeft iets bereikt: de doorbraak van de groeve, die de Enci wilde maken in het Jekerdal tegenover kasteel Canne verval. Eveneens komt er geen doorbraak in het z.g. Encibos; wel wordt dit bos in de toekomst misschien iets kleiner.

Het Jekerdal blijft dus voorlopig gespaard! Van de Enci is niet de garantie verkregen, dat terreinen, die thans buiten de concessie vallen, ook in de toekomst veilig zijn. Evenmin heeft men van de Enci enige compensatie kunnen krijgen voor het vele wat gaat verdwijnen.

Verder is men begonnen met het wetenschappelijk inventariseren van die gedeelten van de Sint Pietersberg, die spoedig zullen verdwijnen.

Over het veilig stellen van andere terreinen in Limburg kan het volgende gezegd worden. De Koninklijke Nederlandse Botanische Vereniging richtte zich met een request tot de president van de raad van ministers, waarin aangelegenheden worden op maatregelen ter bescherming van waardevolle natuurterreinen in Zuid-Limburg.

Op haar zomer-excursie ontdekte de K. N. B. V., dat de orchideeën-helling aan de Gasthuisdel te Bemelen als koeienweide gebruikt wordt. Op verzoek van de Contactcommissie voor Natuur- en Landschapsbescherming, gericht aan ons Genootschap, heeft de heer Grégoire de verhoudingen ter plaatse onderzocht. Het eindresultaat is nog niet bekend. Wel kan hier gememoreerd worden, dat het Limburgs Landschap de orchideeën-helling in het Gerendal heeft kunnen aankopen.

De Natuurwacht in Limburg is thans uitgegroeid tot een officiële „Stichting Natuurbeschermingswacht Zuidoost Limburg”. In de Stichtingsraad hebben steeds leden van het Natuurhistorisch Genootschap zitting. Van 15—23 October 1949 hield de Natuurwacht een buitengewoon geslaagde tentoonstelling „Natuur en Landschap” te Heerlen.

Bijzonderheden over de werkzaamheden van de Stichting zijn te vinden in haar onlangs opgericht orgaan „Marjolein”.

Groepen van natuurvrienden in Venlo en Weert, die tot 1949 afzonderlijk verenigd waren, traden in dit jaar toe als leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Voor de jeugdgroep van ons Genootschap in Maastricht bestaat nog steeds een levendige belangstelling.

Drs P. J. van Nieuwenhoven, leider van de groep, nam als vertegenwoordiger van ons Genootschap zitting in de Raad van Toezicht van de nieuwe stichting „Het Natuurfonds”, Nationaal Fonds ter bestrijding van Natuurontluistering.

De Nederlandse Natuurhistorische Vereniging hield haar Pinkster-congres 1949 te Maastricht van 4—7 Juni.

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg trad als gastvrouw op. Drs Hofman belastte zich met de organisatie. Er had een officiële ontvangst plaats in het museum.

Tot slot een voorstel: zou het ter bevordering van het onderlinge contact niet wenselijk zijn,

dat ook de onderafdelingen op de jaarvergadering een kort verslag hunner werkzaamheden uitbrachten?

Vervolgens licht de penningmeester zijn beheer over de financiën toe, waarbij duidelijk naar voren komt, welke voorname plaats de subsidies van Stad en Provincie onder de inkomsten innemen.

Het verslag van de kascommissie 1949 kan door overlijden van een der aangewezen leden niet uitgebracht worden. In plaats van majoor Rijk wordt in de kascommissie 1949 benoemd Mej. Chambille; voor de kascommissie 1950 kiest de vergadering mej. Chambille en de heer Grégoire.

Dan brengt mevr. Minis als volgt verslag uit over de redactie van Maandbladen Publicaties.

„Na een onderbreking van 4 jaren kon ons orgaan wederom maandelijks gaan verschijnen; over de inhoud hoeft niet nodeloos te worden uitgeweid, alleen mag gewezen worden op de geregelde publicaties van het wetenschappelijk onderzoek van de Sint Pietersberg, waarvan ons blad zodoende de primeur heeft.

Ook de uitgave van Publicaties II kon doorgaan, terwijl de voorbereiding van Publicaties III ter hand is genomen, zodat dit nevenorgaan van ons Maandblad een trouwe verschijning in ons verenigingsleven belooft te worden; de verkoop is bevredigend.

Tot slot de verheugende mededeling, dat met ruim 50 instituten nieuw ruilverkeer werd aangeknoopt.”

Na een dankwoord aan de secretaresse, penningmeester en redactrice, wordt de vergadering vervolgd met de bestuursverkiezing. Mevr. Dr H. C. Bels-Koning en Dr. E. M. Kruytzer die aan de beurt van aftreden zijn, worden herkozen. De door het Bestuur aanbevolen kandidaten in de vacatures Beckers en Grossier, n.l. de heren Willemse en van Boven worden met absolute meerderheid gekozen.

Het nieuwe bestuurslid dokter Willemse, die ter vergadering aanwezig is, zegt dat hij zijn benoeming zal aanvaarden en gaarne zijn beste krachten wil geven aan de verdere bloei van het Genootschap.

Op de rondvraag van de jaarvergadering is het onderhand een ingeburgerde gewoonte geworden dat er stemmen opgaan om het Maandblad te populariseren; ditmaal was het de

heer Coonen, die met het verzoek kwam tot plaatsing van een vragenhoekje, terwijl de heer Cremers seizoensartikelen wenste te zien opgenomen. Van de zijde van de Redactie wordt hierop medegedeeld, dat het reeds van ouds een gewoonte is, dat op de maandvergadering vragen te berde kunnen worden gebracht of schriftelijk ingediend. Leent het antwoord zich niet direct tot bespreking, dan kan dit desgewenst later in een artikel worden uitgewerkt.

Ook wordt door de staf van het museum geregeld persoonlijk antwoord gestuurd op binnengekomen vragen; meestal bieden ze geen nieuwe gezichtspunten, zodat ze dan niet verder op een vergadering ter sprake komen. Bij gelegenheid zal echter nog eens nadrukkelijk op deze mogelijkheid tot contact gewezen worden.

Wat verder de plaatsing van populaire seizoensbijdragen betreft, meent de Redactie, dat zij niet mag treden op het terrein van tijdschriften in dit genre. De uitgave van het Maandblad staat en valt met de Overheidssubsidie die verleend wordt ter bestudering van de gewestelijke flora, fauna en gea, waaraan dus de voornaamste plaats dient te worden ingeruimd; hierbij wordt ernaar gestreefd een en ander in bevattelijke vorm op te dienen, zodat het voor de algemeen ontwikkelde leek te genieten valt.

Tot slot laat Mevrouw Bels een mooi exemplaar van een lakzwam zien, gevonden in April l.l. te Houthem. Tevens heeft zij een kastanjeblad meegebracht, dat door vorstbeschadiging kantvormig is ingesneden.

Om 1 uur sluit de Voorzitter de vergadering,

ZANDONTGINNING OP DE KOLLENBERG

Foto Pater van Summeren, o.f.m.

BINNENPLAATS VAN DE HOEVE HAAGSITTARD.

Foto Pater van Summeren, o.f.m.

waarna de deelnemers zich aan een goedverzorgde dis verenigen. Om half drie hebben zich inmiddels nog een 20-tal excursisten voor het hotel verzameld en begint de wandeling naar de Zelfkant. Een aardig moment werd op de camera vastgelegd, toen het gezelschap het landgoed Haagsittard bezocht, waar Rector Cremers zijn jeugdijaren doorbracht. Na afloop van de afwisselende wandeling nodigde Pater van Summeren de deelnemers nog uit voor een bezichtiging van het museum en het klooster te Watersleyde.

ERRATICA IN DE LOESSOÏDEN VAN RANSDAAL

Een bijdrage tot het Zuid-Limburgse loess- of loessoïden-probleem.

door

F. H. VAN RUMMELEN

met medewerking van

F. F. F. E. VAN RUMMELEN

voor het sediment-petrografische gedeelte

(vervolg).

De door van Doormaal onderstelde noordelijke richtingen van de „Lösswinden” zijn ook niets zeggend. Men kan deze laten waaien, zoals die het best in de kraam te pas komt. „Vent debout”!, zelfs tegen de wind in. Op deze wijze redenerend kan men alles overbruggen, maar dan is men zich niet bewust in strijd te komen met de wetten der phy-